Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laiutrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 56. Sibiiu, 14/26 Iuliu 1879. **Anulu II.**

Revista politica.

Sibiiu, 25 Iuliu st. n. 1879.

Situatiunea politica si diplomatica a monarchiei austro-ungare este atàtu de incurcata si nedefinita, in càtu prea bine póte fi asemenata cu unu labirintu obscuru in care domnesce o atmosfera inabusitóre. Nesigurantia este asia de mare, in càtu orientarea este aprópe inpossibila chiar' si pentru cei mai versati si consumati barbati de statu. Lipsita de busol'a indreptatóre precum si de energiós'a si firm'a conducere a unui capitanu si carmaciu esperimentatu, vasalu statului se pare cà pluteste fara se aiba o tînta ficsata, pe capritiósele si amagitórele valuri ale unui oceanu lovitu si sbiciuitu de venturi furtunóse.

Umbre obscure si unu velu negru si misteriosu se intinde asemenea unei perdele netransparante inaintea dilei de maine, despre care astadi niminea nu scie cà ce va aduce: bine séu reu. Venturile sunt nefavorabile, ele umfla pandiele, isbescu cu o potere elementara in catarguri si ridica asupra vasului spumósele valuri, care amenintia a ilu cufundá séu a ilu sfarimá de cea mai aprópiata stenca pe care o va intalni in fantasticulu si bizarulu seu cursu.

Veni-vá óre curendu acelu capitanu care se fia capabilu a mantui vasulu periclitatu si déca va fi se sosésca, nu va fi óre venirea lui prea tardie? Acestea sunt intrebarile ce ne preocupa, fatia cu critic'a si insuportabil'a situatiune in care se afla monarchi'a nóstra atàtu in laintru càtu si in afara.

Evenimentele politice ce se prepara in Austri'a si cele ce se petrecu in Ungari'a sunt departe de a ne linisti spiritulu si a ne oferi sigurantia chiar' si numai pe o di inainte. In Austri'a domnesce chaosulu parlamentaru si o lupta inversiunata si intensiva intre diferitele partide politice ce isi disputa domni'a si supremati'a asupra celorulalte, éra in Ungari'a sunt la ordinea dilei scandalele politice celebre, care asemenea unoru fulgere atmosferice strabatura si iluminara abisulu coruptiunei in care a fostu inbrancitu acestu regatu si popórale lui, tocmai de càtra aceia acaroru chiemare ar fi fostu a le apará si a le vindecá de acea cangrena consumatóre si ruinatóre.

Niminea nu scie astadi cum se va cristalisá viitórea maioritate a Reichsratului austriacu acarui conchiemare se astépta pe la midiuloculu lunei lui Septembre, niminea nu scie care si din ce barbati va fi compusu noulu cabinetu si mai putinu se póte sci care va fi programulu politicu alu acelui cabinetu. Parlamentu, cabinetu si programulu politicu sunt astadi inca totu atàtea marimi necunoscute, pe care nici celu mai corectu calculu de probabilitate nu le va potea aflá, pentru cà ele sunt marimi imaginare si problematice, ce isi schimba valórea pe totu momentulu.

In fine inse acésta situatiune chaotica si obscura va trebui se se clarifice intr'unu modu ori intr'altulu, pentru cà relatiunile esterne ale monarchiei o pretindu si o reclama acésta in modu imperativu. Acum cá si de repetiteori pana acuma, evenimentele esterne voru esercitá o influintia decisiva asupra politicei interne a monarchiei austriace. Evenimentele acelea i punu alternativ'a de a urmá curentului russo-prussianu cu o supunere órba sau a se opune acelui curentu si a se emancipá prin forti'a armeloru sale de ghiatiós'a si sugrumatórea inbratiosiare a aliatiloru sei nordici, prin care nu numai cà s'au isolatu de catra restulu Europei, dar' si-au prefacutu in inamici chiar' si pe acele state, care ar fi doritu si au solicitatu alianti'a ei, precum a fostu Angli'a, Franci'a, Itali'a si Turci'a, abstragendu dela statele de alu douilea rangu.

Reacțiunea absolutistica — militara va fi consecinti'a inevitabila in casulu, candu Austri'a va primi prim'a alternativa si atuncea ea va face inca unu pasu mai inainte spre total'a sa decadintia si desmembrare. Pentru de a potea face fatia alternativei de a dou'a, n'are decatu se isi inpace nationalitatile nedreptatite si sugrumate dandule egala indreptatire si recunoscendule cá factori si individualitati politice si atuncea ea va fi tare si va potea resistá cu barbatia lovituriloru si pericoleloru ce o aru amenintiá din afara. N'are deci decatu se aléga.

Escrocheriele séu pe romanesce disu, mancatoriile si insielatoriile comise prin traficulu de orduri si titulaturi din partea vice-presiedintelui dietei unguresci d. Gabriel de Varády scandalisara lumea intréga si compromissera intr'unu modu catu se póte de neplacutu gubernulu d. K. Tisza, dar' cele ce le au descoperitu unulu din redactorii diariului „Magyarország“ d. J. Asboth despre speculatiunile si mancatoriile nerusinate pe care le au comisu comitele Victoru Zichy Ferraris, actualulu secretaru de statu in ministeriulu de interne, au ridicatu scandalulu si compromiterea la culme, asia cà astadi acele descoperiri au ajunsu a fi o causa celebra sensationala de care se ocupa lumea intréga. Nu este loculu aci a espune detailurile acelei afaceri scandalóse de coruptiune inalta, aristocratica si liberala. O vomu face inse de siguru, catu mai curendu cu alta ocasiune asia, precum o merita si precum ne simtimu datori a o face.

List'a barbatiloru de statu romani cu ajutoriulu carora d. J. Bratianu si-au reconstruitu cabinetulu, este in tocmai asia precum ne o anuntiase telegram'a nóstra particulara publicata in numerulu trecutu, numai cu acea mica deosebire, cà d. J. Bratianu pre langa presiedinti'a consiliului a mai primitu nu portofoliulu ministeriului de culte pe care l'au luatu d. Cretiulescu, ci pe acela alu lucrariloru publice.

Este fórte de doritu si speramu cà noulu cabinetu de coalitiune alu Romaniei va fi in stare a deslegá in modu multiumitoru pentru natiune ardiend'a cestiune a jidaniloru. Camerele de revidiuire s'au prorogatu pe terminu de o luna de dile. Pana atuncea noulu gubernu va cautá se'si ficsedie in modu definitivu atitudinea si programulu seu politicu.

Romani'a.

— Bucuresci, 10/22 Iuliu. (Estrasu din o corespondentia privata.) Din unele foi de preste Carpati aflamu cà cineva au alarmatu pe acolo pe literati cu scirea, cá si cum Academi'a romana ar fi luatu nu sciu ce decisiuni essentiali si definitive in privinti'a orthografiei limbei nóstre. Din tóte acelea faime adeverulu este numai acela ce se vede curatu si respicatu din processele verbali ale Academiei; éra din acelea nu afli mai multu decàtu cà Academi'a, esmissese una comissiune compusa din siepte membrii ai sei, cu insarcinare cá se ia in revisiune acea orthografia, cu care societatea academica isi publicase in 11 ani Annalile si alte carti tiparite cu spesele sale. Membrii alesi au fostu Laurianu, Baritiu, Odobescu, Hasdeu, Caragiani, Maiorescu, Quintescu. Vreo doue siedintie ale comissiunei se petrecura numai in conversatiuni prealabile si amicabile, din cari esí numai atàta, cà asia numitii fonetisti n'au nici-o placere a stá de vorba asupra principieloru, ci pretindu cá se intre

Foisiór'a „Observatoriului“.

Venatoriulu romanu.*)

Ce rolu au jucatu venatorii tuturoru natiuniloru in tóte resbelele de libertate, o scimu. Ce insemnatate au venatorii din Tirolu si din Helveti'a, pana in dio'a de astadi, inca ni e cunoscutu.

Vedemu, cà Angli'a, in totu anulu inscrie in budgetulu statului mai multe milióne pentru incuragiarea „sportului de venatu“, marturissindu pe fatia, cà armat'a englesa „sportului“ are in mare parte a i multiumi harnici'a sa.

Venatorii de comunu sunt mai isteti, mai energiosi si curagiosi, de càtu alti ómeni; au darulu de a se orientá in muntii si campii, dio'a si nóptea. Din caus'a acésta ei se privescu pe sine superiori altor'a.

Despre tóte aceste s'au scrisu in tóte limbile Europei opuri interesante, numai despre venatorii romani din Transilvani'a n'a aflatu inca nimenea demnu de a scrie o iotta.

Cine se'si piérda timpulu cu „Valachi?“ Ba póte proverbiulu strabunu: *„de mortuis aut bene, aut nihil“* ilu voru fi intielegendu asia: „de valachi daca nu poti scrie reu, apoi mai bine se taci.“

Dar' nici nu va fi póte ce se scrii despre ei? Voru fi omorindu si ei din candu in candu, cá „cei 7 Swabi“, unu iepure, ori, cá cutare vitézu, care a puscatu unu Turcu mortu, ori cá eroii moderni, cari au duelatu la o distantia de 100 pasi cu pistóle, cari ducu numai la 80 de pasi. Apoi „sportulu“ e o petrecere aristocratica. Tieranulu e bunu de gonaciu. Asia e candu e vorb'a de venatu meruntu, dar' candu e vorb'a de ursi si porci selbatici, cari numai in sangele venatoriului isi stempara turbarea loru, atunci romanulu e in elementulu seu.

Cine n'a vediutu pe venatorii romani la asemenea ocasiuni, n'are idea despre desteritatea, curagiulu, bravur'a si despre sangele seu celu rece, cu care intimpina celu mai mare pericolu. La venatu de ursi poti vedé pe venatoriulu romanu in classicitatea s'a. In celu mai mare pericolu nu-i lipsesce glum'a si umorulu.

Ce e dreptu, nici romanii nu sunt toti venatori de ursi. Precum e dical'a: „nému bunu“, „nému reu“, va se dica: pre cum e tat'a asia este si feciorulu. Asemenea dice romanulu: „e nému de venatoriu“. Passiunea pentru venatu au fostu caracteristica si in famili'a nóstra. Unchiulu meu, metropolitulu, inca a fostu in tineretiele sale unu mare gimnasticu si unu venatoriu renumitu. Boerimea Transilvaniei, cu care isi esercitá acésta placere, ilu tienea de o auctoritate de rangulu primu. Elu a fostu celu d'antaiu, care a scrisu in limb'a romana unu opu despre art'a venatoriei.

Din generatiune in generatiune se transplanta aplecarea spre venatu. A petrece cu acesti ómeni in munti e o desfetare estraordinara.

De cu nópte pléca d'acasa, urca la munte voinicesce „cu speranti'a in sinu si cu ânim'a la loculu seu.“

Ei, feciori! dice d'odata vatavulu, aici resuflamu un'a. Sórele tocma resare, venatorii se desbraca, cu fati'a spre resaritu, se spala, si isi facu rogaciunile indatinate.

Ómenii sunt infierbentati, ap'a e rece cá ghiati'a, trupurile fumega. Toti ómeni otieliti, venjosi pare cà i-ai alesu. „Dupa olalta, se inbucamu si se mergemu, c'avemu inca d'a pasi barbatesce pana la magura.“

Intr'acea ii apuca unu viforu. Incepe a se'ntunecá, muntii fumega, ventulu urla infricosiatu, ninge, cararile s'au incurcatu.

„Se pune érna, ómeni buni! Amu nimeritu reu de asta data.“

„Ei, da! va stá ea pana mane.“

„Aidati se ne cautamu unu locu de adapostu, colo, la „gur'a ursului“, „pare cà nu bate ventulu asia amaru.“ Se punu cu topórale, taia bradi intregi, facu unu focu cumplitu, pana se frige carnea si se gata mamalig'a — mai pe tóte locurile au óle ascunse in tufe spre acestu scopu — si dau la glume.

Crivetiulu urla, ai cugetá cà a sositu dio'a de apoi, finitulu lumei. „Mei! va fi gresitu cine a scrisu, cà Ddieu o se prapadésca lumea prin focu, cà-ci, mi se pare, cà o se se prapadésca prin geru.“

S'a innoptatu. Venatorii se'nsira d'alungulu pe langa focu. Diminéti'a, pe de o parte fripti, pe ceealalta inghiatiati, se scóla.

„Apoi numai sanetate se ai dela D-dieu!“ Éra pléca si nu se lasa, pana candu nu si-au ajunsu scopulu.

Mai in tóte comunele afli venatori, cari pórta urme din luptele avute cu ursii; la unii le-au trasu pelea de pe obrazu, la altii le a frantu pieptulu si umerulu, pe unii i-au si omoritu.

Ar' cugetá cineva, cà asemeni catastrofe ii instrainédia dela venatu. Ferit'a D-dieu! Cu mai mare passiune persecuta ursii, ii cauta in vizuinele loru; daca nu'lu póte puscá, ori numai ilu vulneréza, si e atacatu de ursu, isi iá toporulu, ori isi scóte cutitulu si, luptandu-se cu elu, ilu omóra.

Asemenea lupta e ceva terribilu, si nu e egala, cà-ci poterea unui ursu intrece poterea aloru diece ómeni din cei mai voinici. Daca cugeti, cà pe unu bou, ori bibolu, ilu trantesce de pamentu, si la momentu ilu omóra, iti poti inchipui poterea ursului. Mai adaoga ferocitatea s'a, si inpregiurarea, cà in asemenea situatiune de comunu te afli singuru fatia cu elu, si, daca se intempla, se fi la panda nóptea, candu imaginatiunea si altmintrea e mai iritata, . . intr'unu munte de bradi, unde si dio'a abia strabate sórele, cine nu e dedatu, chiaru se nu fia ursi, i pare, cà in totu sghiabulu vede unu „bata-lu crucea!“

In asemenea positiune trebue se pazesci une-ori pana la mediulu noptii.

*) Mai reproducemu cá proba inca si acestu capitolu din interesantulu „Memoriu“ alu d. J. Sterca Siulutiu de Carpenisiu. Red.

puru si simplu pe calea conventiunei. De alta parte, etimologistulu celu mai rigorosu, adeca dn. Laurianu n'a voitu se participe la nici o discussiune, ci s'au abtînutu cu totulu dicùndu, cà in sciintia nu recunósce maioritati nici minoritati si nu vrea se scia de nici o transactiune. Abia in 16/28 Iuniu comissiunea s'a potutu constitui, alegèndu'si de presiedente pe Baritiu, de actuariu pe Maiorescu. De ací incolo s'au mai potutu tîné inca numai alte doue siedintie in 19 si 27 Iuniu st. v. despre care s'au si luatu processe verbali, éra mai departe a fostu preste potintia a intr'uní pe membrii in numeru cerutu de regulamentu, adeca ½ + 1 = 4. De comunu convenia numai trei insi, dela 4 pàna la 6 óre d. a. Concertatiunile, schimbarea de idei intre acei membrii au potutu se le folosésca loru fórte multu; resultatulu inse practicu a fostu astadata = 0. Din acea causa Academi'a, in ultimele sale doue siedintie dela 5/17 et 6 18 Iuliu nu a permisu se se puna cestiunea orthografiei la ordinea dilei, in càtu fostulu presiedinte alu comissiunei abia ajunse cá se faca totusi o referada scurta de càteva minute, din care se constatà celu pucinu atàta, cà intre etimologistii latinisti rigorosi si intre fonetistii cei anarchisti stà unu adeveratu abisu, preste care nu duce nici-o punte; din contra, intre etimologistii romanesci si intre fonetistii carii mai respecta regulele limbei, apropierea nu este departata. Academi'a cunoscèndu prea bine, cà cestiunea orthografiei e de inportantia neasemenatu mai mare decàtu se se póta deslegá numai asia en passant si intre glume humoristice, a decisu prorogarea ei pentru alta sessiune, recomandandu totu-odata membriloru sei din sectiunea filologica, cá in restimpulu de 8 luni, adeca pàna la viitóri'a sessiune se ia la revisiune orthografi'a stabilita provisoriu in anulu 1869 si dupa-ce va elaborá in siedintiele sale hebdomedarie unu proiectu, se'lu si presente in sessiunea din Martiu a. v.; intr'aceea secretariulu generale se continue a publicá lucrarile academice cu orthografi'a etimologica romanésca ce se vede in Annalile academice din anii mai de curendu trecuti, evitandu inse mai bine erorile de tipariu, unele duplicatiuni care n'au nici o ratiune de a se adoptá in scrierea romanésca, precum si càte o abatere gramaticale.

Stergerea lui *u* finale o a propusu, ce e dreptu, dn. Hasdeu, carele pàna in anii din urma ilu scriá regulatu, a datu inse preste opositiune fórte seriósa si intemeiata.

Cele trei processe verbali a le comissiunei redactate cum se dice, „stante sessione“, sunt càtu se póte de macre, in càtu adeca nici-unu conclusu nu e motivatu cu nici-unu argumentu. Voiu cercá se vi le transmitu in copia, pentru cá se scóteti si cu acelea pe publicu din nedumerire. Intr'aceea eu sunt de parere, cá „Observatoriulu“ se faca locu mai multu criticeloru literarie si se le continue celu pucinu pàna la sessiunea viitória din Martiu 1880. Ambele estreme sunt rele, de aceea trebuescu combatute. Pàna'i lumea si pamentulu latinistii cu ori-ce pretiu nu voru mai face din limb'a nóstra limba latina cá a lui Cicerone; éra fonetistii anarchisti carii saru de inaintea reguleloru limbei cá si iepurele din calea venatoriului, voru cadea dintru o grópa in alt'a, pàna ce'si voru dá in nasu; cà-ci nici-odata natiunea nu va voi se aiba o limba fara caracteru, dupa care apoi se producu si ómeni fàra caracteru. Anarchistii in limba trebue se scuture lenea si comoditatea, se'si o invetie, cà-ci nu o sciu, de aceea o si scriu cá in batjocura, in càtu anume unii moldoveni au ajunsu pàna a o si jidovi in pronuntiare si scriere, cá si cum aru fi taiati inpregiuru.

— Dela unu timpu incóce unii si altii din partile Dv. intréba mereu prin scrisori, ba unii trimitu si petitiuni, de ex. cá se fia primiti la scólele militarie, altii cá se fia aplicati la montanistica etc. Sarmanii ómeni demni de compatimire, nu cunoscu nimicu din legile si asiediemintele acestei tieri, se pare inse cà nici nu citescu nimicu romanesce, cà-ci de aru citi, totu aru aflá celu pucinu lucrurile cele mai simple si mai usióre de cunoscutu.

Spuneti-le rogu-ve, prin pucinele diarie càte sunteti suferiti cá se le mai aveti, cà la scólele militaria romanesci se primescu, cá si in alte staturi, numai baiati trecuti de 14 ani, visitati de medici si cu conditiune cá se fia indigeni, nu straini, precum si cà chiaru de ací din tiéra se inbuldiescu tineri fórte multi la acelea scóle si asia strainii in nici-unu casu nu au locu. Baiatii oficiariloru sunt si aici preferiti cá in tóta Europ'a.

Despre montanistica se le aratati, cà in momentele de fatia nu póte fi nici vorba. Las' cà mai antaiu trebue se tréca prin camere o lege de montanistica, precum s'a prevediutu in cuventulu de tronu, dara apoi au nu vede tóta lumea, pe ce gratariu ardietoriu e pusa din nou Romani'a? Cine se amble a deschide mine acuma, candu patri'a este amerintiata de invasiune noua? Se intieléga odata ómenii, cà cestiunea orientale inca nu e deslegata, si cà se cauta preteste, nodu in papora, cá se sparga din nou si póte cu furia mai mare de càtu in 1876—7. Astadi se ia de pretestu caus'a jidovésca, mane voru sci se inventedie alt'a, cà de aceea sunt ei diplomati.

Despre crucea Elisabeta audiu numai atàta, cà aceea nu se mai dà in afara, din causa cà unu representante alu unei poteri ar fi protestatu, dara se nu diceti cà de fric'a femeiloru, pentru care e destinata acea decoratiune frumosica; destulu cá elu a remonstratu. Se traiésca, cá se mai póta remonstrá de multe ori.

— Inainte de sosirea acestei scrisori firulu electricu ve va aduce scirea despre reconstituirea ministeriului, nu inse si despre curmarea crisei jidovesci.

Memorandulu d-lui ministru de esterne Ioanu Campinénu adressatu poteriloru europene l'ati cititu in diariele straine. Revelatiunea noua ce se face in acelasiu asupra invasiunei jidovesci este intru adeveru infricosiata. Adeca mai multe mii de jidovi au venitu in Moldov'a cu paspórte de acelea in care stá scrisu limpede, cà potu se ésa din cutare statu, dara nu se mai potu intórce, ci cà au se remana pe spinarea moldoveniloru. Asia dara toti jidovii inculpati sau si condamnati in tierile vecine pentru vreo crima sau delictu si toti vagabondii erá scosi in Moldov'a cu „Schubpass“, cum dicu austriacii, cu paspórte de vagabondu; éra daca moldovenii s'aru fi incercatu se'i intórca la urm'a loru, aru fi patito precum se vediù in a. 1868 candu din casulu celoru trei jidovi dati preste Dunare la turci, de unde'i gonisera, se facù cestiune européna, se batù alarmu si ministeriulu de atunci trebuí se demissionedie. Sciti cà in codicele austriacu sta curatu, cà orice locuitoriu alu tierei pe langa alte pedepse ce are a suferi, pentru anumite crime sau delicte pote fi si exilatu, trimisu preste fruntarie pentru totudeauna. De aci se esplica totu. In Russi'a nu se cere nici atàta, ci daca nu placu ochii jidovului ori pung'a lui, este datu preste Prutu. Mai multu: éta cà jidovii russesci veniti cu trupele russesci cá liferanti si speculanti, càti n'au apucatu a se intórce in patri'a loru inainte de a se retrage acelea trupe din Romani'a, acuma, dupa retragere, nu mai sunt suferiti a trece inapoi la Russi'a!

Erá odata doui vecini, unulu siedea intr'unu palatu mare, situatu intre curte, gradina, arii si bateturi pline de animale domestice, patru pede si aripate. Unele dintre acelea se bolnaviá si crepá. Sierbitorii atunci le aruncá preste gardu in gradin'a unui vecinu care siedea intr'o casa modesta si'i placea fórte se'si tîna curtea si gradin'a curate. La inceputu elu mustrá numai pe sierbitorii trufasiului vecinu pentru neomeni'a loru, aceia inse scótea limb'a si isi batea jocu de elu. In fine modestulu vecinu isi perde patienti'a si arunca indaraptu mortatiunile in curtea boieriului. Atunci sierbitorii sarindu gardulu ilu iau intre pumni si'lu batu pàna'lu lasa lungitu. Ceilalti vecini se uitá la acea scena brutale cu indiferenti'a unoru asini. Vecinulu modestu vediendu cà „forti'a primédia dreptulu“, se decise a mancá numai odata pe di, pàna ce adunà atàti bani, càtu fù in stare se ridice de càtra boieriu unu zidu inaltu, spicuitu de asupra cu una serie de tiepe camu de form'a baioneteloru si a sabiiloru. Acum argatii domnului incepura se arunce tóte mortatiunile pe partea oppusa a stradei, cá se putia locuitoriloru din acea serie de case, daca nu le voru ridica si duce undeva afara din comuna. Abia atunci vecinii desteptandu-se din somnolenti'a loru, se dusera la preotu se'lu intrebe, ce este solidaritatea intereseloru?

Revisuirea constitutiunii.

Comissiunea de initiativa a Camerei.

In siedinti'a de Sam. din 23 Iun. st. v. a Camerei s'a depusu, cum am anunciatu proiectulu de dispositiuni constitutionale care, dupa opiniunea maioritatii comissiunii de initiativa ar trebui se inlocuésca art. 7 din Constitutiune.

Acelu proiectu a fostu insotitu de unu raportu, o espunere de motive si de diferitele amendamente produse. Punemu chiar' aci subt ochii cetitoriloru nostri documentele presentate Camerei pentru cá ei se póta judecá in deplina cunoscintia de causa starea in care se afla insemnat'a cestiune ce este la ordinea dilei:

D-loru deputati,

Comissiunea de initiativa legislativa, alésa din sînulu d-vóstre, si compusa din d-nii: Teriachiu Alesandru, Chitiu George, Codrescu Ioanu, Fleva Nicolae, Agarici Ioanu, Geani Dimitrie, Carp Petru, Costinescu Emilu, Nicorescu Nicolae, Caprénu Dimitrie si subtsemnatulu, insarcinata fiindu cu o missiune speciala, aceea de a elaborá unu tecstu de dispositiuni constitutionale, care se inlocuiésca art. 7 din Constitutiune pe care dissolvatele Corpuri Legiuitóre au declaratu, conformu art. 129, al. I si II, din Constitutiune, *cà este trebuintia a se supune revisuirii,* comissiunea de initiativa legislativa are onóre de a veni astadi, prin organulu subtsemnatului, alesu raportoru in siedinti'a dela 21 curinte, spre a ve supune resultatulu deliberariloru sale.

De datori'a comissiunii d-vóstre a fostu mai antaiu de a constatá, cà dreptulu de revisuire, actualele Corpuri Legiuitóre ilu esercita conformu reguleloru ce pactulu nostru fundamentalu le a determinatu.

Si dara, precum Constitutiunea din 1866 a esitu din liber'a vointia a representantiloru natiunii, comissiunea d-vóstre spera cà totu asia si adunarile aceste noue voru ajunge prin o discutiune calma si patriotica de a operá revisuirea articolului 7, conformu datorintieloru tierei.

Lucrarea ce am onórea de a supune, in numele comissiunii, desbateriloru d-vóstre, nu este unu proiectu de lege propriu disu, ci o serie de dispositiuni constitutionale, destinate de a inlocui articolulu 7 din Constitutiune.

Din 11 membri ce compunu comissiunea d-vóstre, d. Petru P. Carp a depusu o propunere, in urmatórea coprindere:

„1). In virtutea art. 129 din Constitutiune, se suprima puru si simplu alineatulu art. 7 din Constitutiune care incepe cu cuvintele „numai stainii“.

„2). In codulu nostru civilu se introduce urmatórele modificari:

„Art. 8 si 9 se suprima si se inlocuescu cu art. 16, la care se adaoga urmatórele: „asemenea voru fi dispensati de stagiu Evreii cari, nascuti in tiéra, nu se voru fi bucuratu de vr'o protectia straina.“

„3). In legea comunala se introduce unu nou articolu in urmatoriulu coprinsu:

„Israelitii pamenteni voru potea esercitá drepturile comunale fara a fi obtienutu inpamentenirea cea mare.

Candu ilu audi venindu, . . . si s'a intunecatu poteculu unde ilu astepti, a sositu . . . . ânim'a iti bate poternicu, simti unu felu de nervositate, tóta atentiunea si totu cugetulu e concentratu intr'acolo „cum se'lu pusci“

Daca cineva e provediutu cu arme, precum sunt eu cu „Lancaster“ cu glontiu, anume pentru venatu mare, si daca are incredere in sine, ce e lucru principalu, atunci póte fi liniscitu. Dar' candu vedeamu pe romanulu cu flint'a legata cu drotu, — in timpii mai d'inainte cu cremene — mi se recea sangele in vine.

„Dóra nu vei stá cu pusc'a aceea inaintea ursului?“

„Nu, cà va stá elu inaintea mea. Apoi e incarcata cu nadejde pusc'a, n'ai grija, Domnule! Numai de ar dá D-dieu se pociu dá fatia cu badea Nicolae! (asia numescu venatorii ursulu).“

„Ce intielegi Dta, cà iti e incarcata pusc'a cu nadejde?“

„Ce se intielegu! bagi unu pumnu de prafu, unu pumnu de plumbu si feru taiatu, apoi i dai drumulu p'aci incolo. Daca te palesce si smancesce se-ti sara caciul'a din capu, si se-ti pornésca sangele pe nasu, atunci de siguru cade si ursulu. Altmintrea nu.“

In anulu 1869 eram la „Poian'a-marului“ unu satu aprópe de Brasiovu, candva proprietate a principelui Brancovanu. Aici mi-au istorisitu antistii comunali si alti ómeni demni de crediementu, cà inainte cu vre-o cativa ani a muritu acolo unu venatoriu vestitu, — daca nu me insielu cu numele Plesia — alu carui fecioru asemenea e venatoriu de ursi. Betranulu erá preste 80 de ani, bolnavu in patu mai de multu si nu avea sperantia se se mai scóle.

„Nu pociu muri pana nu mai puscu unu ursu!“ dise betranulu intr'o di.

„Ai puscatu destui, tata, da-le pace se'i puscu eu de aici inainte. Tocma me pregatescu de séra se me ducu la loculu nostru la panda. Au inceputu se mance cucuruzulu.“

„Apoi e tocma bine, duceti-me acolo la potecu, sci tu! unde am puscatu mai anu o ursóica mare.“

„Pentru Ddieu! dar' dta nu esti harnicu se mergi pan'acolo.“

„Tocma pentru aceea se me duceti cu straiu cu totu. Acésta e poft'a mea cea de pe urma.“

Ce se i faci? Poft'a cea de pe urma trebue s'o inplinesci.

L'au dusu cu straiu cu totu la potecu, l'au asiediatu dupa poft'a s'a, punendu si pusc'a langa elu.

„Acuma mergeti acasa. Candu veti audi pusc'a trasnindu se grabiti aici.“

„Aidati se cinamu“, dise bab'a, „betranulu meu va fi asteptandu inzadaru. Ursulu e alu naibei, tocma candu ilu astepteti nu vine, si vine candu nu te nadaesci.“

Dar' feciorulu venatoriului ambla prin curte nelinistitu; elu sciá, cà a sositu timpulu, candu pornesce ursulu la prada.

Paff! s'aude trasnindu o puscatura, a carei resunetu s'a repetitu in tacerea noptii, prin vali si prin munti.

Ai casie au esitu in curte. Feciorulu inarmatu a luat'o la fuga in padure.

A incungiuratu cu mare grija poteculu, nu cumva intalnindu-se cu ursulu ranitu, se'si pericliteze viati'a.

Ursulu zacea mortu la gur'a potecului.

„Tata, bucura-te! ursulu e mortu.“

Tat'a n'a respunsu. Elu avuse atata taria de sufletu, pan' a puscatu ursulu, apoi in scurtu timpu a muritu liniscitu.

(Va urmá.)

„Prin Israeliti pamenteni se intielegu acei cari, nascuti si crescuti in tiéra in cursu de doue generatiuni nu s'au bucuratu nici odata de vr'o protectia straina.

„4). In privinti'a drepturiloru civile pentru straini, se mantiene legea din 19 Augustu, a. 1864.“

Acésta propunere, desvelita de autoru in sînulu comissiunii, a fostu sustienuta prin consideratiuni de politica esterna; dara ea a fostu respinsa de unanimitatea tuturoru celorulalti membri din comissiune.

Sectiunile onoratei adunari, candu se voru ocupá de proiectulu comissiunii, voru fi in stare de a apreciá mai bine tóta economi'a si inportanti'a propunerii d-lui P. Carp.

Proiectulu de dispositiuni constitutionale pe care am onórea a vi'lu presentá in numele comissiunii nu póte fi luatu in esaminarea d-vóstra separatu de diversele amendamente produse in sînulu comissiunii, si care amendamente au picatu sau prin paritate de voturi sau pentru cà ele n'au intr'unitu maioritatea reglementara.

Proiectulu de dispositiuni constitutionale si diversele aceste amendamente esprima totu fondulu cugetariloru si ideiloru emise in numerósele siedintie ce comissiunea a tienutu.

Amendamentele propuse de d. Emilu Costinescu sunt urmatórele:

Prin antaiulu, se acorda scutirea de stagiulu de diece ani strainiloru nascuti si crescuti in Romani'a, si cari nu se voru fi bucuratu vr'o data de o protectiune straina.

D. Costinescu gasesce cà este o rigóre estrema, si care numai esista in nici unu statu din lume, cá strainulu nascutu si crescutu intr'o tiéra se aiba trebuintia cá si parintii sei se se fi nascutu in aceeasi tiéra si se nu se fi bucuratu vr'o data nici densii de o protectiune straina, pentru cá se fia scutitu de stagiulu de diece ani de la dat'a cererei sale de inpamentenire. Acésta rigóre, sustiene d. Costinescu, este cu atatu mai isbitóre, cu càtu pàna astadi strainulu nascutu si crescutu in Romani'a deveniá cetatiénu romanu prin simpla optiune.

Alu douilea amendamentu propusu de d. Costinescu cere cá, prin esceptiune, si numai prin acésta un'a si singura data, se se admita la bucurarea drepturiloru de cetatiénu romanu persónele coprinse intr'o lista, ce se va votá de odata cu modificarea art. 7 din Constitutiune. In acésta lista propunetoriulu amendamentului cere se se inscrie: *A) Evreii cari au servitu in armata dela aplicarea legei de recrutare din 1864 pana astadi. B) Evreii, cari au urmatu pana astadi scólele romane si au dobanditu bacalaureatulu. C) Aceia cari au facutu o donatiune inportanta unei institutiuni de cultura sau de binefacere. D) Aceia cari au stabilitu o industrie si o fabrica inportanta in tiéra, afara de fabricele de rachiu. E) Aceia cari au scrisu in limb'a romana o opera scientifica séu literara.*

Ambele aceste amendamente au picatu prin paritate de voturi.

Intielepciunea d-vóstra politica si legislativa nu va intimpiná vr'o greutate spre a constatá enorm'a deosebire si consecintiele naturale ce potu a se deduce din redactiunea acestoru doue amendamente, cari contienu unu fondu de idei deosebitu de acelu ce tecstulu dispositiuniloru constitutionale in intregimea sa póte se esprime.

Din espunerea de motive ce precede tecstulu acestoru dispositiuni constitutionale, onorat'a Adunare se va covinge despre spiritulu, care a predomnitu in sînulu comissiunii.

Cá raportoru fidelu, sunt inse datoriu de a conconstatá cà toti membrii comissiunii, afara de d. Carp a carui sistema in resolvarea cestiunii israelite o cunósceti dejá, au fostu unanimi in sustienerea acestoru patru mari principii.

1) N'au esistatu si nu esista in tiéra israeliti romani, ci israeliti indigeni, adeca nascuti in tiéra, dara neasimilati nici prin limba, nici prin moravuri, nici prin aspiratiuni cu natiunea romana.

2) Inpamentenirea se se dea fia-carui strainu, fara deosebire de credintia religiósa, in modu individualu si prin lege speciala.

3) Formele de naturalisare se faca parte integranta din Constitutiune.

4) Dreptulu de a dobandi imobile rurale se fia unu dreptu politicu si nu civilu.

In privinti'a dreptului de a dobandi imobile in Romani'a, am onórea de a ve alaturá doue amendamente care au fostu respinse in sînulu comissiunii. Autorii unui amendamentu sunt d-ni Codrescu si Nicorescu. Autorii celui-laltu amendamentu sunt d-ni Teriachiu si subt-semnatulu.

Amendamentulu d-lui Codrescu are urmatórea coprindere: „Numai aceia ce se bucura de deplinetatea „drepturiloru de cetiénu romanu potu dobandi imobile „in Romani'a“

Amendamentulu d-lui Teriachiu si a subt-semnatului glasuiesce in modulu urmatoriu:

„Strainii, chiar' si cei nascuti si crescuti in tiéra, „daca nu voru dobandi inpamentenirea, n'au dreptulu de „a dobandi proprietati imobiliare, prin acte intre vii, „dispositiuni testamentare séu usucaptiune.

„Prohibitiunea acésta nu se aplica la acei straini, „cari dupa legile anteriore aveau dreptulu de a dobandi „imobile“

D-nii Codrescu si Agarici au mai propusu o opiniune separata: „Celu inpamentenitu nu va potea eser„cità mandatulu de representatu alu natiunii, precum „nici indeplini functiunile de ministru si de membru la „inalt'a curte de justitie si de cassatiune, de càtu dupa „trecere de 20 ani inpliniti dela dat'a promulgarii legii, „prin care va fi dobanditu inpamentenirea.“

Si acésta opiniune a avutu nenorocirea de a fi respinsa de maioritatea comissiunii.

Tecstulu de dispositiuni constitutionale ce voiu avea onórea a vi'lu ceti indata, dupa votarea deosebiteloru alineate din care se compune, a fostu luatu in considerare de toti membrii comissiunii, subt conditiunea bine intielésa de a'si sustiené, in sînulu onoratei Adunari, fia-care membru amendamentele ce le-a propusu si care de comissiune au fostu respinse.

D. Petru P. Carp, in momentulu acestui ultimu votu de luare in considerare, éra absentu dela siedintia, éra d. Dimitrie Giani a declaratu inca dela deschiderea siedintiei cà, de órece nu s'a facutu de maioritatea comissiunii nici o concessiune in aceia ce privesce drepturile politice, d-sa, care considera cà esista o coordinare intre drepturile politice si civile, la care drepturi civile erá decisu se admita restrictiuni daca s'ar fi facutu concessiuni la drepturile politice, pentru acestu cuventu, a disu d. Giani cà nu ia in considerare proiectulu, abtienendu-se dela discutarea pe alineate.

Unamitatea membriloru comissiunii — minus d-ni Giani si Carp — mi-a facutu onórea de a me numi raportoru.

Aceste esplicari date, si alaturandu in originalu atatu propunerea d-lui Petru P. Carp, càtu si cele-lalte propuneri inaintate de biroulu onoratei adunari, precum deosebitele amendamente respinse in sînulu comissiunii, sosescu la espunerea de motive pe care se bassédia proiectulu de dispositiuni constitutionale, destinate de a inlocui art. 7 din proiectulu nostru fundamentalu.

Raportorulu comissiunii de initiativa.

Marzescu.

Bucuresci, 1879 Iuniu 23.

(Va urmá.)

Finantiele statului romanu in trim. I, 1879.

„Monitoriulu oficialu“ publica doue documente de o mare insemnatate:

1) Raportulu adressatu M. S. R. Domnitoriului de catre d. ministru de financie asupra starei finantieloru statului in cele d'antaiu trei luni ale anului curinte.

2) Unu raportu alu d-lui directoru alu regiei monopolului tutunuriloru càtre consiliulu de administratiune asupra administrarii acestui venitu de-a dreptulu de càtre statu.

Prin acele raporturi se constata cà, in cele d'antaiu trei luni ale anului curinte, tesaurulu publicu a incassatu sum'a de 12.366,375 l. 86 b., pe càndu in trimestrulu corespundietoru din anulu 1879 se incassase sum'a de 16.273,598 l. 49 b. adica, 3.907,222 l. 23 b. mai multu.

Remasitiele acestui trimestru se urca la 10.161,939 l. 14 b., scadiementulu de 3 mil. indicatu mai susu, va provine dela inpositele indirecte, éra mai in specialu dela vami si dela monopolulu tutunuriloru; elu s'a redusu la 1.504,222 l. 23 b. prin incassarea in a dou'a trilunia a sumeloru datorate de fost'a regia a monopolului.

D. ministru observa si dovedesce printr'unu tablou comparativu publicatu in acestu raportu cà, in semestrulu I, incassarile au fostu totudeauna mai slabe de càtu in celelalte doue urmatóre care completéza anulu finantiaru.

In acestu timpu, s'au mai incassatu in comptulu esercitiului anului 1878 sum'a de 8.999,820 l. 86 bani.

In privinti'a chieltuieleloru, raportulu constata, cà creditele acordate pentru primulu trimestru 1879 se urca la 28.661,583 l. 60 b.

Platile facute au fostu de 15.736,917 l. 36 b., erá in trimestrulu corespundietoru din 1878, s'au facutu plati de 11.235,363 l. 52 b.

Monopolulu tutunuriloru.

Din raportulu ce avemu suptu ochi resulta cà vendierile in timpulu dela Aprile pàna 6 Iuniu càtu s'a administratu de-a dreptulu de càtre statu, au fostu de 3.537,355 l. 80 b., adeca cu 327,788 l. mai multu de càtu in aceleasi luni din 1876 si cu 126,718 l. mai multu de càtu in aceleasi luni din 1877; ele inse au fostu cu 486,280 l. mai mici de càtu in 1878, ceea ce se intielege de sine, de vreme ce atunci erá in tiéra o insemnata poporatiune flotanta.

Chieltuielele, din contra, au fostu mai mici de càtu in epocele corespundietóre din 1876 si 1877; ele au fostu cu putinu mai mari de càtu cele d'antai luni din 1878, inse vendierile in 1878 au fostu mai mari de càtu cele din anulu curentu si e naturalu cà chieltuielile se fi fostu mai slabe, de óre-ce ele nu crescu in aceeasi proportiune cu veniturile.

Din veniturile sale, actual'a directiune a monopolului a platitu statului cuvenita redevantia de 1.602,000 pe timpulu dela 6 Aprilie pàna la 6 Iuniu, mai remanendu'i unu saldu disponibilu de 469,119 l. 61 b.

Acestu saldu, adaoge raportulu, va merge crescendu din luna in luna si va fi intrebuintiatu a stinge datori'a de 3.356,972 l. 75 b., ce directiunea a contractatu fatia cu ministerulu de finatie pentru tutunurile si materialulu de totu felulu ce s'au predatu nouei administratiuni.

Adeverulu asupra mortii principelui Louis Napoleon.

(Urmare si fine.)

Depositiunea sergentului Willis.

Éte estrasulu celu mai caracteristicu din lung'a marturissire facuta de sergentulu Willis:

„. . . . . Urmaramu drumulu nostru pàna la 3 óre, apoi coboriramu o colina spre unu kraal, cá la o suta metri de riulu Imbanano. Acestu kraal consta din patru, cinci colibi si teremulu erá limpede d'inaintea nóstra; inse „giuru inpregiuru, pe cóste, se intindea o érba mare si holde“ inca nesecerate. Primiramu „ordinulu se luamu sieile de pe cai“ si se „lasamu caii se pasca.“ Ne culcaramu afara din colibi si beuramu cafea, pe candu Cafrulu erá ocupatu cu adaparea cailoru.

La 3 óre si 50 minute, principele dice: „Se mai damu cailoru inca diece minute.“ Cafrulu aduse caii si la 4 óre primiramu ordinulu se punemu sieile pe cai. Cafrulu dice cà vediuse dincolo de riu unu Zulusu urcandu-se pe inaltimea opusa.

„Insielaramu caii càtu poturamu mai iute. Principele dete atunci ordinulu de incalecare; ceea ce facuramu toti, afara de soldatulu Rogers, care se trudea se isi tiena calulu seu. In acestu momentu se descarcara fara veste mai multe pusci si „noi plecaramu in graba“, afara de Rogers, pe care ilu vediui cadiendu langa o coliba.

I. Ai vediutu pe principe?

R. Nu potu spune déca l'am vediutu. Am vediutu doui ómeni cadiendu de pe calu; inse, fiindu in galopu, n'amu potutu vedé cine sunt. La vre-o 50 de metri mai departe erá unu felu de tufisiu si, candu ajunseramu pe locotenentulu Carey, ni-se spuse cà ordinulu erá de-a ajunge la taber'a colonelului Wood. Zulusii continuara a trage asupra nóstra pe o distantia de doue sute metri. Ajunseramu la tabera toti inpreuna pe la 7 óre.

I. Care erá numerulu Zulusiloru?

R. Dupa focurile pe care le-au trasu, presupunu cà erau vre-o cinci-dieci. Corporalulu Grubb luà calulu principelui si ilu incaleca, conducèndu propriulu seu calu de friu. Pe principe nu l'amu mai revediutu.“

Astfelu dara, supt-oficiarulu acestei mici trupe certifica:

1. Cà principele si-a asiediatu ómenii pe unu teramu dominatu de coline apropiate, coline acoperite de érba mare;

2. Cà a datu ordinulu, ocupandu o positiune atàtu de periculósa, de a desielá caii si cà, in locu de a tramite unu omu se taie nutretiu, mantienendu caii legati si la indemana, a lasatu caii se pasiuneze departe de calareti;

3. Cà a intardiatu plecarea;

4. Cà fug'a s'a facutu fara se se fi datu vr'unu ordinu, cà principele nu comandase a se luá dispositiunile de lupta, de a incarcá armele si de a incepe foculu; cà locotenentulu Carey nu inplinise, dupa cum erá datori'a sa, acésta lipsa de initiativa a siefului;

5. Cà locotenentulu Carey a fostu ajunsu de ómenii sei, dupa ce deduse esemplulu fugei.

Depositiunea corporalului Grubb.

Marturissirea corporalului Grubb ofere mai putinu interesu. Se observa cu tóte acestea faptulu, cà Zulusii, vediendu pe Englesi cà iau dispositiunile loru de retragere, au strigatu in limb'a loru: „Éta lasii de Englesi!“ Este inse de notatu partea urmatóre din interogatoriulu seu:

— Care a fostu „celu din urma ordinu datu?“

— Principele comandà: „Incalecati!“ si n'amu mai auditu altu ordinu dupa acesta; inse la sgomotulu inpuscaturiloru me uitaiu la locotenentulu Carey, deteramu amendoui pinteni cailoru si porniramu in galopu.

— Càti Zulusi erau?

— Potu dice cà erau vre-o patru-dieci seu cinci-dieci.

— Cu ce arme trageau Zulusii?

— Dupa ran'a glontiului care a lovitu pe Abel, amu recunoscutu cà erau pusci Martini-Henry.

— Inainte de a incalecá, cum erati asiediati?

— Eramu in linia, principele fiindu in fati'a nóstra; eramu cu spatele spre kraal.“

Astfelu se confirma relatarea sergentului Willis, in ceea ce privesce ultimulu ordinu si numerulu restrinsu alu agresoriloru. Candu intr'unu asemenea momentu, unu soldatu vede patru-dieci de inamici, se póte prinde cineva cà nu trebue a se citi de càtu celu multu doue-dieci si cinci. Acésta nu face de càtu se dovedésca si mai multu lips'a de esperientia a siefului si réu'a atitudine a locotenentului Carey.

Calaretiulu Cochrane.

Marturissirea cea mai deslusita si mai dramatica e aceea a calaretiului Cochrane.

„Principele ne dete ordinulu se desielamu caii. O óra dupa aceia principele comanda se punemu sieile. Dupa ce facuramu acésta, locotenentulu Carey observa cà sunt trei óre si jumetate si principele ordona de a ne pregati pentru incalecare si apoi de a incalecá. Eramu langa densulu. Ne aruncaramu pe cai; dara pe elu nu ilu vediui se faca acésta. Mi se pare cà potrivia ceva la freulu calului. Deodata isbucnesce in contra nóstra o salva de pusci si nesce Zulusi scotu unu strigatu teribilu.

Caii se speriara si abia ii poturamu tiené. Unii scapara. Dupa ce trecuiu tufisiulu la vre-o 50 de yardi de kraal, vediuiu pe principe pe josu, incoltitu de aprópe de Zulusi. Calulu seu alergá in alta directiune. N'amu mai revediutu pe principe, m'amu luatu dupa locotenentulu Carey. Elu nu dete nici unu ordinu. Cam dupa unu patraru de óra, Grubb si Willis ne ajunsera si ne spusera cà Abel, Rogers si Cafrulu fusesera omoriti.

— In ce directiune alergá principele?

— Elu alergá dupa noi.

— Càti erau Zulusii cari ilu urmariau?

— Credu cà erau vre'o doui-spre-diece.

— Càtu de departe erau acestia de elu?

— Cá la vre-o trei metri; ei aveau toti pusci si azagaie.

— Facutu-s'a vre-o incercare pentru a ve uni, pentru a ve face se ve opriti sau pentru a scapá pe principe?

— Nu; n'aveamu cu noi de càtu carabinele.

— Pàna la ce distantia ati alergatu?

— Vre-o doue mile, fara a ne opri.

— S'a ingrijatu care-va de principe?

— Nu; eramu despartiti.“

De aici se póte judecá prea bine purtarea locotenentului Carey. E invederatu cà, déca principelui i-a lipsitu sangele rece si esperienti'a, apoi suplinitoriulu seu, care avea de dreptu comand'a — de vreme ce siefulu seu erá urmaritu intr'unu modu isolatu — n'a facutu nimicu, avendu patru calareti la ordinele sale, spre a scapá pe camaradulu seu, pe care ilu amenintiau doui-spre-diece selbatici, reu armati.

Soldatulu Letoga.

Éta in fine ce dice soldatulu Letoga:

„Trecendu pe d'inaintea principelui care tienea scar'a cu o mana si se incercá se incalece, i diseiu: „Grabiti-ve, ve rogu, domnule, de-a incalecá.“ Elu nu-mi respunse; se silea si nu potea se apuce friulu. Ilu vediuiu cadiendu si calcatu in peciórele calului.

Carey ne conducea. Fugiramu in galopu vre-o doue séu trei mile. Vediendu cà Grubb si Willis nu ne potu ajunge, sfatuiiu pe Carey se-i asteptamu. Elu imi respunse: Se trecemu mai anteiu valea si, candu vomu fi pe inaltime, vomu asteptá. Nu s'a datu nici unu ordinu cá se ne adunamu, se ne oprimu, se inpuscamu sau se incercamu a scapá pe principe. Locotenentulu Carey se margini a ne dice numai atàta: „Iute! Iute! Se ne grabimu!“

Ce se adaogemu, dice „la France“, la aceste marturissiri atàtu de conchidietóre? Comandantulu supremu a comisu o mare gresiéla, punendu supt ordinele unui june fara esperientia o recunóscere asupra inamicului si subordonandu principelui pe unu oficiaru cu servitie indelungate.

Principele a doveditu odata mai multu, cà studiulu nu póte inlocui esperienti'a. Elu a cadiutu in inprejurari dramatice, fara a luá in tiér'a inamica nici una din dispositiunile cele mai elementare, spre a asicurá scaparea sa si pe aceea a ómeniloru sei, fara a retiené macaru, in momentulu necessaru, pe soldatii sei prin comand'a: „Incepeti foculu!“

Locotenentulu Carey a fugitu celu d'anteiu cu unu egoismu pe care nu-lu póte esplicá de càtu o pisma ascunsa séu o frica fara margini.

Soldatii, lasati fara ordine, au parasitu pe Francesu, spre a urmá pe adeverulu loru oficiaru in fug'a sa nebuna preste campii.

Nu ne miramu cà asemeni incidente au produsu in Engliter'a o emotiune atàtu de mare. Vechi'a reputatiune a armatei britanice este, in adeveru, fórte atinsa. „Romanulu.“

Sciri diverse.

— (Cerculariu) càtra tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa.

Fiindu a se pune cu inceputulu anului scolasticu 1879/80 in lucrare regulamentulu seminarialu in tóta estensiunea sa, se publica urmatórele dispositiuni ale aceluiasi regulamentu privitóre la primirea eleviloru:

§. 17. Tinerii, cari aspira a fi primiti in vre-o sectiune in institutulu archidiecesanu, au a'si presentá suplicele instruite (§. 19) in regula celu multu pàna la 1 Augustu st. v. avendu a se presentá celu primitu in persóna la 1 Septembre st. v. si a satisface indatorirei din §. 22.

§. 18. In despartiamentulu pedagogicu se primescu numai acei tineri, cari au absolvatu 8 classe gimnasiale cu succesu bunu; éra in despartiamentulu pedagogicu se primescu tineri, cari au absolvatu cu succesu bunu 4 classe gimnasiale sau 3 respective 4 reale.

Abatere dela acésta se póte face pentru pedagogi cu mai putine classe de pregatire numai prelanga unu esamenu de proba, care se va face in presenti'a corpului profesoralu (§. 30 a.)

§. 19. Pentru primire se recere, cá aspirantii se produca in suplica scrisa de mana proprie prelanga o scurta descriere a vietiei loru, urmatórele documente:

a) atestatu de botezu;

b) atestatu de scóla;

c) atestatu medicalu despre starea sanetatii si anume, cà nu au nici unu defectu spiritualu, sau corporalu.

§. 21. Dupa primire fia-care elevu se presenta la directiunea seminariala spre inmatriculare.

§. 22. La inmatriculare, care e de a se face in cele dintaiu 3 dile dupa primire va fi datoriu fia-care elevu din ambe despartiamintele a solví tacs'a de 60 fl. pe fia-care anu. Afara de acésta fiacare elevu la prim'a sa inscriere in ori-care din despartiamintele seminariale va fi datoriu a solví la directiunea seminariala, odata pentru totu-deauna tacs'a de 2 fl. pe sama bibliotecei seminariale (§. 8).

§. 23. Nici unu elevu nu póte in acelasiu timpu frecventá cá ascultatoriu ordinaru si alte institute de invetiamentu.

§. 26. La toti elevii institutului atatu din sectiunea teologica, càtu si pedagogica se dà cuartiru comunu si viptu preste totu anulu, fara a platí altu ceva, decàtu tacs'a prevediuta in §. 22 alu acestui regulamentu.

Dispositiuni transitóre.

§. 79. In trei ani consecutivi dupa introducerea regulamentului se potu primí la ascultarea studieloru teologice tineri si numai cu 6 classe gimnasiale, nefiindu numerulu 90 completu cu tineri cari au absolvatu gimnasiulu.

§. 80. In casuri de necessitate notorica potu fi admisi prin consistoriu candidati de teologie si cu mai putina pregatire, dar' neaperatu celu putinu cu 4 classe gimnasiale. Pentru instruirea acestora se voru infiintiá despartiaminte separate in institutu.

Aceste dispositiuni vei avea tit. d-ta a le publicá in tractulu de subt administratiunea tit. D-tale spre scrirea si orientarea aceloru tineri, cari voescu a ascultá studiile elericale sau pedagogice in institutulu archidiecesanu, observandu-se cà in anulu scolasticu 1879/80 se voru primi in seminariulu andreianu in tóte trei cursurile clericale precum si in cele trei pedagogice pàna la 100 elevi, cari toti voru avea a solvi tacs'a de 60 fl. si cà suplicele pentru primire in cursulu I clericalu si pedagogicu se potu asterne esceptionalmente si pàna la 10 Augustu st. v. a. c.

Din siedinti'a plenara a consistoriului archidiecesanu tienuta la Sibiiu la 4 Iunie 1879. „Telegr. rom.“

— (Proclamatiunea principelui bulgaru.) Principele Alesandru, puindu peciorulu pe pamentulu Bulgariei la Varna, a datu urmatórea proclamatiune:

„Prea scumpii mei patrioti! Alesu prin votulu unanimu alu poporului Bulgaru la tronulu princiaru si in momentulu solemnu candu punu peciorulu pe pamentulu Bulgariei, simtu trebuinti'a de a esprimá càtu sunt de convinsu de santieni'a datorieloru ce'mi sunt inpuse prin vointi'a nationala si càtu dorescu de a consacrá tóte poterile mele pentru fericirea Bulgariei, care devine patri'a mea.

Inainte de a me duce in nou'a capitala pentru a luá directiunea afaceriloru gubernarii principatului, credu de datori'a mea de a me duce la Tîrnov'a pentru a depune juramentulu solemnu adunarii nationale, care m'a alesu.

Anuntiandu poporului bulgaru sossirea mea in principatu, rogu pe a Totu-Poterniculu de a bine-cuventá silintiele mele.

Speru se gasescu in patriotismulu poporului bulgaru concursulu ce'mi este trebuinciosu pentru a asicurá fericirea tierei, careia declaru cà i consacru de aci inainte tóta viéti'a mea.

Domnedieu celu a totu poternicu se'mi vie in ajutoriu.“

Alesandru I.

— (Invitare)*) Acei onor. domni caror'a li s'a inpartasitu proiectulu de statute pentru consortiulu „Furnic'a“, si cari si altcum dorescu a participá la adunarea generala a „Asociatiunei transil. p. lit. rom. si cult. pop. rom.“ sunt rogati a veni cu o di mai inainte de deschiderea adunarei gener. la Sighisiór'a, spre a participá la un'a conferintia tienenda in obiectulu acesta.

Pentru comitetulu provisoriu:
A. Trombitasiu.

— („Romani'a“) va fi titlulu subt care va apare in Rom'a unu diariu bimensualu cu scopulu de a face cunoscuta tiér'a romana dela Dunare in Itali'a. Directiunea diariului este incredintiata d-lui Enrico Croce conuscutu dejá Romaniloru prin scrierile sale. Birourile „Romaniei“ sunt in Foro Traiano 45, Rom'a. Abonamentulu este numai 8 lei pe anu si 4 pe jumetate de anu pentru Romani'a, Transilvani'a si celelalte tieri locuite de romani. — Vomu salutá cu bucuria aparitiunea acestui diariu romanu in antic'a capitala a gintei latine.

— (Iutiél'a trenuriloru). — Unu interesantu studiu s'a publicatu in Germani'a asupra iutielei trenuriloru in diferitele tieri ale Europei. In Engliter'a, intre Londra si York, Londra si Hastings, trenurile mergu cu mai multa rapediciune; au o vitesa de 80 km. pe óra. In Belgi'a, càte-va trenuri accelerate facu aprópe 67 km. intr'o óra. In Franci'a trenurile accelerate intre Paris si Bordeaux percurgu 63 km. pe óra; aceiasi vitesa esista pe lini'a dintre Berlin si Coloni'a.

In Itali'a maximulu este de 50 km. intre Boloni'a si Brindisi; in Austri'a de 40—48 km.; in Russi'a, pe lini'a Petersburg-Moscova, si in Elveti'a intre Genev'a si Lausane de 43 km.

Post'a redactiunei.

— J. D. — Akna-Sugatag. „Catechismulu calvinescu“ va esi de subtu tiparu numai preste o luna. Sunteti prenotatu.

— V. A. — Clusiu. „Memoriulu“ d. J. St. Siulutiu se afla de vendiare insusi la autoru aici in Sibiiu.

— C. M- — Toporoutiu. Abonamentulu regulatu. Scusati erórea. — Poesiile lui A. Murasianu s'au publicatu in brosiura, dar' ele nu se mai afla de vendiare. Bine ar face veduv'a repaosatului bardu sau vre unulu din literatii nostri mai tineri déca ar publicá o a dou'a editiune a aceloru poesii. Venitulu acelei editiuni s'ar potea apoi adaoge la fondulu pentru ridicarea unui monumentu demnu de autoriulu loru.

---

*) Diarele romane sunt rogate a reproduce acésta invitare.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 24 Iuliu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.49 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.20¼ „
Imperialu rusescu	„	9.35 „
Moneta germana de 100 marce	„	56.70 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	—.— „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

22 Iuliu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	101.½ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	101.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	101.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	96.¾ „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	91.¾ „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	100 — „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	183.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	32.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	94.75 „

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii in Sibiiu.

Acórda inprumuturi cu interese scadiute pe langa amanetare de chartii de valóre unguresci, austriace si de Romani'a; pe langa amanetare de auru si argintu cum si de scrisuri fonciari (Pfandbriefe) ale instituteloru ipotecarii;

escomptéza chartii de valóre si cuponi espirati sau cari espira celu multu dupa 6 luni;

primesce afaceri de incassari, comissiuni pentru cumperare si vendiare de chartii de statu si de alte efecte, cum si alte comissiuni de banca pre langa coperire. (82) 1—3

Sibiiu, 21 Iuliu 1869.

Directiunea.

UMRATH & COMP. in PRAG'A,

fabricanti de machine agricole (69) 14—20

se recomanda prin specialitatile loru, renumite **prin esecutarea loru fórte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a**

Maschineloru loru de treieratu de mana si cu vertegu

dela 1 pana la 8 poteri de cai séu boi atatu **locomobile** catu si **stabile.** Mai in colo fabricamu in marimi diferite si de o constructiune probata:

Ciururi pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Catalóge ilustrate in limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu. Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.